

сборник русских и иностранных цитат, пословиц, поговорок, пословичных выражений и отдельных слов (иносказаний). – СПб. : тип. Ак. наук, 1902–1903. – Т. 1. – 1902. – 779 с. ; Т. 2. – 1903. – 580 с. – Режим доступа : https://dic.academic.ru/contents.nsf/michelson_old/ – Дата доступа : 21.05.2024.

6 Афанасьев, А. Н. Народные русские сказки : в 4 кн. [Электронный ресурс] / А. Н. Афанасьев. – 2-е изд., вновь пересм. – Кн. 1. – Москва : Изд-во К. Солдатенкова, 1873 (Тип. Грачева и К). – 572 с. – Режим доступа : <https://dic.academic.ru/dic.nsf/> – Дата доступа : 21.05.2024.

7 Славянские древности : этнолингвистический словарь : в 5 т. / Рос. акад. наук. Ин-т славяноведения и балканистики ; под общ. ред. Н. И. Толстого. – Москва : Междунар. отношения, 1995–2014. – Т. 4 : П (Переправа через воду) – С (Сито). – 2009. – 649 с.

УДК 378.147:004.9:811.581

Д. А. Драздова

Навук. кiр. – К. Л. Хазанава, канд. фiлал. навук, дацэнт

ВЫВУЧАЕМ КИТАЙСКУЮ МОВУ ЦІКАВА

У артыкуле характарызуюцца асаблівасці і формы прымянення мультымедыйных тэхналогій у працэсе выкладання замежных моў, апісваюцца розныя падыходы да разумення паняцця мультымедыя ў педагогіцы. Асобная ўвага надаецца выкарыстанню мультымедыйнага метаду пры вывучэнні кітайскай мовы, характарызуюцца розныя электронныя рэсурсы і іх уплыў на якасць засваення вучэбнай дысцыпліны. Большасць электронных рэсурсаў прапануе шматлікія мультымедыматырыялы, якія робяць вывучэнне кітайскай мовы наглядным, візуалізуюць вывучэнне, а таксама даюць магчымасці аўдыяўспрымання, вельмі важнага для авалодання кітайскай мовай. Мультымедыйны метады навучання з'яўляюцца вельмі эфектыўным для вывучэння кітайскай мовы, а выкарыстанне мультымедыяматэрыялаў садзейнічае павышэнню матывацыі і цікавасці да вывучэння кітайскай мовы як замежнай.

З развіццём кітайскай міжнароднай адукацыі ў методыку выкладання кітайскай мовы як замежнай актыўны пачалі ўключаліся розныя навучальныя рэсурсы, тэхнікі, формы і метады навучання. Адным з іх стала мультымедыйнае навучанне.

З дапамогай візуалізацыі разнастайных сітуацыйных абставін у мультымедыя-, кіна- і тэлерэсурсах навучэнцы маюць магчымасць глыбей і лепш зразумець кітайскую культуру, павысіць узровень вуснага маўлення ў штодзённым жыцці. У кіна- і тэлерэсурсах прапагуецца мноства моўных матэрыялаў, якія навучэнцы (як пачаткоўцы, так і асобы, ужо дастаткова знаёмыя з кітайскай мовай як замежнай) могуць выкарыстоўваць для імітацыі вымаўлення кітайскіх іерогліфаў і назапашваць пэўныя шаблоны сказаў, што часта выкарыстоўваюцца носбітамі кітайскай мовы. Выкарыстанне кітайскіх фільмаў у працэсе вывучэння мовы павышае цікавасць навучэнцаў да кітайскай мовы, спрыяе разуменню кітайскай літаратуры і мастацтва, а таксама дапамагае адчуць чароўнасць кітайскай культуры, што самым станоўчым чынам уплывае на якасць навучання.

Адным з важных момантаў сучаснай адукацыі з'яўляецца інфарматызацыя, а асноўны фактар інфарматызацыі адукацыі – гэта выкарыстанне ў адукацыйным працэсе мультымедыйных тэхналогій. Мультымедыйныя тэхналогіі, якія імкліва развіваюцца ў цяперашні час, адносяцца да адных з перспектыўных напрамкаў інфармацыйных тэхналогій.

Мультымедыя – гэта «сукупнасць разнастайнага кантэнт, які чалавек спажывае адначасова праз розныя органы пачуццяў» [1]. Сам тэрмін *мультымедыя* мае карані ў лацінскай мове, дзе *multi* 'многа', а *medium* 'сродак'. Нездарма ж у сучасным разуменні мультымедыя мае на ўвазе «ўзаемадзеянне візуальных і аўдыяэфектаў пад кіраваннем інтэрактыўнага праграмнага забеспячэння з выкарыстаннем сучасных тэхнічных і праграмных сродкаў, аб'яднанне тэксту, гуку, фота, відэа ў адным лічбавым прадстаўленні» [2].

Названы патэнцыял абавязкова мусіў трапіць пад увагу педагогікі. Адукацыя пачала выкарыстоўваць разнастайнасць формаў адлюстравання інфармацыі з мэтай павысіць эфектыўнасць навучальнага працэсу. З'явіўся нават паняцце «*edutainment* – неафіцыйны тэрмін, які выкарыстоўваецца, каб аб'яднаць адукацыю і забаву, асабліва мультымедыйныя забавы» [3].

У сучаснай педагогіцы вылучаюцца некалькі падыходаў да вызначэння мультымедыя. Мультымедыя ўспрымаецца як «інструмент настаўніка, што дае магчымасць распараджацца рознымі прыладамі перадачы зместу навучання» [4]. І тады мультымедыя можна вызначыць у якасці носбіта інфармацыі, які перадае пэўны змест. З прыведзенага разумення мультымедыя вынікае, што павелічэнне

колькасці мультымедыя станоўча ўплывае на засваенне зместу вучэбнай дысцыпліны. Яшчэ адно разуменне мультымедыя заснавана на тым, што мультымедыя разглядаецца як «прыкмета, якая даходзіць да карыстальніка акцэнтуючы функцыю мультымедыя, гэта абазначае факт, які з'яўляецца прыладай пазнавальнага развіцця чалавека» [4].

Мэта артыкула – характарыстыка асаблівасцей і формаў прымянення мультымедыйных тэхналогій у працэсе выкладання кітайскай мовы як замежнай, асэнсаванне шляхоў прымянення розных электронных рэсурсаў пры вывучэнні кітайскай мовы і іх уплыву на якасць засваення вучэбнай дысцыпліны.

У працэсе вывучэння кітайскай мовы прымяненне мультымедыйных тэхналогій уяўляе сабой сістэматычны комплексны прыём выкладання, закліканы стымуляваць як зрокавыя, так і слыхавыя органы навучэнцаў. Такое стымуляванне адбываецца за кошт трансляцыі ведаў у форме аўдыя- і відэаінфармацыі. Аўдыявізуалізацыя спрыяе ўмацаванню памяці тых, хто вывучае, а таксама засваенню размоўнай кітайскай мовы.

Нельга не пагадзіцца, што «суб'ект выкладання кітайскай мовы як замежнай – гэта навучэнец» [4]. Знаёмства з асновамі псіхалогіі падказвае, што практыка вывучэння новых паняццяў, слоў, правіл не павінна быць нуднай і сумнай і нават наадварот: для большага матывавання навучання неабходна выклікаць зацікаўленасць. У такім выпадку мозг будзе больш актыўна прымаць атрыманую інфармацыю. Вынікам гэтага становіцца эфектыўнасць навучання. Варта заўважыць, што практыкі-метадысты падказваюць, што ў працэсе выкладання замежнай мовы неабходна «прытрымлівацца прынцыпу спалучэння практыкаванняў і атмасферы, якая падтрымлівае матывацыю» [4].

На нашу думку, дастаткова цікавым у плане дапамогі вывучэння кітайскай мовы з'яўляецца сайт Little Fox Chinese (Кітайскае лісяня) [5]. Ужо назва электроннага рэсурсу выклікае міжвольную ўсмешку. Першы зварот да мультымедыярэсурсу прыводзіць у заміланне. На галоўнай старонцы перад карыстальнікам паўстае шмат пацешных і цікавых малюнкаў забаўных жывёл, што ўжо само па сабе пачынае натхняць на вывучэнне дыдактычных матэрыялаў рэсурсу. Сапраўды, не дарма менавіта разнастайныя відэа са звяркамі заўсёды маюць вялікі ахоп інтэрнэт-аўдыторыі і набіраюць велізарную колькасць праглядаў.

Электронны рэсурс Little Fox Chinese мае англійскую і японскую моўныя версіі інтэрфейсу, што вымушае карыстальнікаў успомніць і актывізаваць веды англійскай мовы, а можа нават зацікавіцца і японскай мовай.

Па словах стваральнікаў рэсурсу, «Little Fox Chinese is a language program that allows anyone to learn the Chinese language in a fun and engaging way. Whether you are a beginning or advanced speaker of Chinese, we customized the program so people can learn with animated stories, songs, and games. (Кітайскае лісяня – гэта моўная праграма, якая дазваляе кожнаму вывучыць кітайскую мову ў займальнай і прыцягальнай форме. Незалежна ад таго, ці з'яўляецеся вы пачаткоўцам або вопытным і прасунутым карыстальнікам кітайскай мовы, мы наладзілі праграму так, каб людзі маглі вучыцца з дапамогай анімраваных гісторый, песень і гульняў)» [5].

Рэсурс аказвае значную дапамогу ў вывучэнні кітайскай мовы з дапамогай мультымедыя. У ім змешчаныя раздзелы для вывучэння мовы пры дапамозе прагляду мультфільмаў, камп'ютарных гульняў, песень на кітайскай мове. Карыстальнік дадзенага педагагічнага рэсурсу мае магчымасць вывучаць кітайскую мову з дапамогай аўдыявізуальных метадаў вывучэння.

На наш погляд, названы адукацыйны рэсурс паспяхова можа выкарыстоўвацца ў працэсе выкладання кітайскай мовы як для дзяцей, так і дарослых. Рэсурс мае дастаткова зручны інтэрфейс. Таксама на рэсурсе ўтрымліваюцца раздзелы, інфармацыя падзяляецца на розныя ўзроўні, якія адпавядаюць лексічнаму мінімуму стандартнаму міжнароднаму экзамену па кітайскай мове HSK (汉语水平考试).

Як інфармуе Рэспубліканскі інстытут кітаязнаўства імя Канфуцыя Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, «HSK (Hanyu Shuiping Kaoshi (汉语水平考试)) – гэта міжнародны стандартызаваны кваліфікацыйны экзамен па кітайскай мове (путунхуа) для асоб, якія не з'яўляюцца носбітамі кітайскай мовы, – замежных асоб, кітайскіх эмігрантаў, прадстаўнікоў нацыянальных меншасцяў» [6].

Неабходна заўважыць, што пасля паспяховага праходжання гэтага іспыту вызначаецца ўзровень ведання кітайскай мовы, выдаецца Сертыфікат аб HSK, які «з'яўляецца неабходным дакументам пры падачы дакументаў на стажыроўку, паступленні ў кітайскі ўніверсітэт, прыёме на працу» [6]. З гэтым сертыфікатам можна паступіць у вну Кітая, свабодна мець зносіны з кітайцамі, працаваць у міжнародных кампаніях.

Нашы назіранні паказваюць, што электронны адукацыйны рэсурс Little Fox Chinese садзейнічае глыбокаму засваенню навучэнцамі

лінгвістычнага матэрыялу, прапанаванага на рэсурсе. Прадстаўленыя ў мультыплікацыйных фільмах рэсурсу іерогліфы візуалізуюць кітайскую графіку. У выніку заняткаў з выкарыстаннем матэрыялаў названага рэсурсу навучэнцы добра запамінаюць новыя словы, паспяхова ўзнаўляюць пачутае. Многія заданні прадстаўляюцца ў форме гульні. Такая форма, паводле нашых назіранняў, дазваляе хутчэй пераадоцьваць некаторыя цяжкасці ў вывучэнні замежнай мовы, бо навучанне ў гэтым выпадку будзе мець ненадакучлівы характар і становіцца больш даступным.

Для больш эфектыўнага выкарыстання мультымедычнага метаду важна паступовае вывучэнне матэрыялу. Менавіта з прычыны гэтага фактару на адукацыйным рэсурсе Little Fox Chinese прапануецца рознаўзроўневая дыферэнцыяцыя кантэнт.

Практычнае знаёмства з названым рэсурсам пацвярджае, што інфармацыйныя камп'ютарныя тэхналогіі даюць магчымасць значна паскорыць працэс якаснага вывучэння замежнай мовы ўвогуле і асваенне кітайскай мовы, у прыватнасці.

Акрамя рэсурсу Little Fox Chinese, для выкарыстання мультымедыятэхналогій і мультымедычнага метаду навучання ў працэсе вывучэння кітайскай мовы можна выкарыстоўваць і іншыя электронныя адукацыйныя рэсурсы, якія дазваляюць вывучаць і выкладаць кітайскую мову. Сучасны ўзровень развіцця інфармацыйных камп'ютарных тэхналогій садзейнічае наяўнасці разнастайных адукацыйных рэурсаў, з дапамогай якіх адбываецца авалоданне мовы старажытных усходніх мудрацоў.

Варта звярнуць увагу на Адкрыты рэдагуемы вялікі кітайска-руска-кітайскі слоўнік [7]. Па словах стваральнікаў, «мэта 大БКРС – стварэнне ідэальнага слоўніка для практычнай працы з сучаснай кітайскай мовай [7]. Выкарыстанне рэсурсу дазваляе заўважыць, што «асноўныя прынцыпы слоўніка: паўната – слоўнік уключае ў сябе не толькі словы, але і ўстойлівыя спалучэнні; практычнасць – слоўнік накіраваны на непасрэдную працу з сучаснай кітайскай мовай; адкрытасць – слоўнік адкрыты і даступны ў зручным для выкарыстання выглядзе ўсім удзельнікам» [7]. Дадзены рэсурс дае зручны дадатак-слоўнік. Прызначаны для мабільных прылад, планшэтаў, рэсурс з'яўляецца адным з самых распаўсюджаных у свеце слоўнікам кітайскай мовы. На рэсурсе не толькі прапануецца пераклад слоўнікавых адзінак, але і ёсць адпаведныя выразы і кантэкстнае іх ужыванне, што садзейнічае аблягчэнню запамінання кітайскіх слоў.

У авалоданні навучэнцамі кітайскай мовы могуць дапамагчы Кітайска-рускі і руска-кітайскі слоўнік «Trainchinese» [8]. Trainchinese (Кітайскі цягнік) уяўляе сабой прасунуты рускамоўны электронны слоўнік, які дае магчымасць хутка вучыць словы, перакладаць тэксты з кітайскай на рускую або наадварот. Тут наглядна прадстаўляе ва-рыянты напісання і вымаўлення, інтанацый кожнага слова.

«Innovating online Mandarin learning for over 15 years (Інава-цыйнае анлайн-навучанне кітайскай мове ўжо больш за 15 гадоў)» [9] – гэта слоган інтэрнэт-сэрвісу для вывучэння кітайскай мовы «ChinesePod» [9]. На рэсурсе таксама ёсць рознаўзроўневыя заданні, прапануюцца аўдыя- і відэаматэрыялы. Звяртае на сябе ўвагу разна-стайнасць тэматыкі заняткаў.

Згаданыя адукацыйныя рэсурсы, безумоўна, складаюць далёка не поўны спіс дапаможных інавацыйных сродкаў, якія магчыма выка-рыстоўваць у працэсе вывучэння і выкладання кітайскай мовы. Кожны рэсурс мае свае адметныя якасці. І кожны, хто імкнецца вывучаць і ве-даць кітайскую мову, зможа знайсці карысныя для сябе метадычныя матэрыялы, якія дапамагаюць і аблягчаюць вывучэнне кітайскай мо-вы. Большасць электронных рэсурсаў прапануе шматлікія мульты-медыяматэрыялы, якія робяць вывучэнне кітайскай мовы нагляднай, візуалізуюць вывучэнне, а таксама даюць магчымасці аўдыяўспры-мання, вельмі важнага для авалодання кітайскай мовай.

Такім чынам мультымедычны метады навучання з’яўляецца вельмі эфектыўным для вывучэння кітайскай мовы, а выкарыстанне мультымедыяматэрыялаў садзейнічае павышэнню матывацыі і ціка-васці да вывучэння кітайскай мовы як замежнай.

Спіс літаратуры

1 Мультимедиа и мультимедийные технологии: где используются и для чего [Электронный ресурс] // Профессиональный конструктор лендингов для бизнеса. – Режим доступа: <https://lpgenerator.ru/blog/chto-takoe-multimedia/>. – Дата доступа: 17.04.2024.

2 Мультимедиа информация [Электронный ресурс] // Фоксфорд. – Ре-жим доступа: https://foxford.ru/wiki/informatika/multimedia-informatsiya?utm_referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F. – Дата доступа: 17.04.2024.

3 Бачурина, А. Ю. Сферы применения мультимедийных технологий [Электронный ресурс] / А. Ю. Бачурина // Режим доступа: <https://core.ac.uk/download/pdf/81243932.pdf>. – Дата доступа: 17.04.2024.

4 Беляева, Е. А. Мультимедийные средства в обучении китайскому языку [Электронный ресурс] / Е. А. Беляева // Образовательная социальная

сеть nsportal.ru. – Режим доступа: <https://nsportal.ru/shkola/inostrannye-yazyki/drugie-yazyki/library/2022/11/15/statya-multimediynye-sredstva-v-obuchenii>. – Дата доступа: 17.04.2024.

5 Little Fox Chinese [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://chinese.littlefox.com/en>. – Дата доступа: 17.04.2024.

6 HSK (или Hanyu Shuiping Kaoshi (汉语水平考试)) [Электронный ресурс] // Республиканский институт китаеведения имени Конфуция Белорусского государственного университета. – Режим доступа: <https://rci.bsu.by/education-ru/exams-ru/101-rus/exams-ru/251-exam-1.html>. – Дата доступа: 17.04.2024.

7 О словаре 大БКРС [Электронный ресурс] //大БКРС. – Режим доступа: <https://bkrs.info/p211>. – Дата доступа: 17.04.2024.

8 Trainchinese [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.trainchinese.com/v2/index.php?rAp=0&tcLanguage=ru>. – Дата доступа: 17.04.2024.

9 ChinesePod [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.chinesepod.com/>. – Дата доступа: 17.04.2024.

УДК 811.161.1'42'373.611:821.161.1-31*В.О.Пелевин

А. А. Мигура

Науч. рук. – А. А. Станкевич, д-р филол. наук, профессор

**СЛОВООБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ СРЕДСТВА
ЭКСПРЕССИВИЗАЦИИ ДИСКУРСИВНО-ТЕКСТОВОГО
ПРОСТРАНСТВА В. О. ПЕЛЕВИНА**

В статье анализируется использование экспрессивных словообразовательных средств в дискурсивно-текстовом пространстве творчества Виктора Олеговича Пелевина. Основное внимание уделяется окказионализмам в произведениях В. О. Пелевина, при этом рассматривается классификация способов словообразования авторских лексических новообразований и их роль в создании индивидуально-авторского идиостиля.

В современном языкознании экспрессивность рассматривается на различных языковых уровнях: фонетическом, лексическом и фразеологическом, синтаксическом, морфологическом и словообразовательном.

Средства экспрессивизации на словообразовательном уровне содержат эмоционально-оценочные и функционально-стилистические